

Ylivieskan kaupunginhallitukselle

OIKAISUVAATIMUS

Asia:

OAJ:n Ylivieskan paikallisyhdistys ry:n oikaisuvaatimus Ylivieskan kaupunginhallituksen päätöksestä 20.4.2020 § 88 niiltä osin, kun lomautus koskee kunnan opetushenkilöstöä ja varhaiskasvatuksen opettajia (liite 1).

Oikaisuvaatimuksen tekijä:

OAJ:n Ylivieskan paikallisyhdistys ry.

Päätöksen tiedoksisaanti:

22.4.2020

Vaatimukset:

- 1) Ylivieskan kaupunginhallituksen päätös 20.4.2020 § 88 tulee kumota niiltä osin, kun se koskee kunnan opetushenkilöstön ja varhaiskasvatuksen opettajien lomauttamista, koska päätös on lainvastainen ja epätarkoituksenmukainen.
- 2) Päätöksen täytäntöönpano tulee välittömästi kieltää siihen saakka, kunnes asia on ratkaistu lainvoimaisella päätöksellä.

Perustelu

Täytäntöönpanon keskeyttäminen

Opetushenkilöstön ja varhaiskasvatuksen opettajien lomautuspäätöksen täytäntöönpano tulee välittömästi kieltää kuntalain 16 luvun 143 §:n perusteella. Mikäli lomautukset toteutetaan päätöksen mukaisesti, aiheuttavat ne lainvastaisina toimina Ylivieskan kaupungin oppilaille, opiskelijoille ja lapsille sellaista peruuttamatonta vahinkoa, jota ei

jälkikäteen voida enää korjata tai hyvittää.

Muu lainvastaisuus

Opetus- ja varhaiskasvatushenkilöstön lomauttaminen ei vaikuta Ylivieskan kaupungin velvollisuuteen huolehtia siitä, että opetusta koskevaan lainsäädäntöön kirjatut opetukseen osallistuvan subjektiiviset oikeudet sekä varhaiskasvatustalainsäädännöstä tulevat velvoitteet toteutuvat lomautuksesta huolimatta.

Kaupungin lomautusten aikaiset opetusjärjestelyt tulevat rikkomaan perusopetuslakia ja -asetusta, perustuslakia ja YK:n lapsen oikeuksia koskevaa yleissopimusta. Lisäksi lomautukset vaarantavat lukion opiskelijoiden oikeuden opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen ja turvalliseen oppimisympäristöön. Varhaiskasvatusta koskevat lomautukset tulevat rikkomaan lainsäädäntöä ja vaarantamaan lasten turvallisuuden.

Mikäli kaupunki tulee lomauttamaan opettajat veso-päiväksi, ei opettajilla ole mahdollisuutta päivittää opetussuunnitelma- ja työsuunnitelmatietoja. Opetuksen järjestäjä ei ole selvittänyt, miten opettajat päivittävät nämä tiedot, jotta opetussuunnitelman mukainen opetus voidaan antaa sekä lomautusten aikana, että koko koulun työvuoden aikana. Opettajalla ei ole velvollisuutta omalla ajalla päivittää näitä tietoja.

Apulaisoikeusasiamies on todennut v. 2000 antamassaan ratkaisussaan, että lomautusten aikaiset opetusjärjestelyt eivät saa tosiasiallisesti heikentää opetuksen määrää ja laatua. YK:n lapsen oikeuksia koskevan sopimuksen mukaan kaikissa lapsia koskevissa hallintoviranomaisen ratkaisuissa on asetettava etusijalle lapsen etu.

Ylivieskan kaupunginhallituksen päätös on lainvastainen luottamusmiesten ja työsuojeluvaltuutettujen osalta (työsopimuslaki 5 luku 2 §, työsuopimuslaki 7 luku 10 §, laki kunnallisesta viranhaltijasta 7 luku viittaus työsuopimuslakiin ja rikoslaki 47 luku 4 §). Samoin kaupunginhallituksen esitys henkilöstölle lomarahojen vaihtamisesta vapaaksi, jos sekä työnantaja että työntekijä katsovat sen mahdolliseksi, on virka- ja työehtosopimusten vastainen. Tästä on olemassa työtuomioistuimen päätös TT 2007-17.

Opetussuunnitelman mukaisen opetuksen antaminen

Jos opettajat lomautetaan, oppilaat eivät saa lomautuksen aikana perusopetuslain 30 §:n tarkoittamaa opetussuunnitelman mukaista opetusta perusopetusasetuksen 1 §:n mukaisen henkilökunnan antamana.

Lomautusten aikana fysiikan, kemian ja taito- ja taideaineiden opetusta on mahdotonta järjestää turvallisuuden ja oppimisen huomioiden riittävällä tasolla, koska opettajien puute ei mahdollista työturvallisuuden edellyttämiä ryhmäkokoja ja oppilaiden valvontaa. Myöskään koulujen tilat eivät mahdollista useamman oppilasryhmän valvontaa samanaikaisesti yhden opettajan toimesta.

Erityisen tuen pienluokissa lomautukset aiheuttavat lakisääteisen 10 oppilaan ryhmäkoon ylittymisen. Tästä seuraa paitsi vakavia turvallisuusriskejä, myös turvattomuuden tunnetta oppilaille sekä oppimisen ongelmia. Oppilaiden syrjäytyminen koulupoissaolojen kautta voi lisääntyä, jos he eivät koe koulua turvalliseksi paikaksi. Erilaisista psyykkisistä ongelmista kärsivät oppilaat tarvitsevat pienet, turvalliset ryhmät, koska muuten heidän koulunkäyntinsä vaarantuu kokonaan. Lomautukset aiheuttavat ongelman myös pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaiden opetukseen, koska oppilaiden ryhmäkokoja joudutaan rikkomaan (perusopetusasetus 1 luku 2 §).

Puutteellisessa valvonnassa olevat suuret oppilasryhmät nostavat myös koulukiusaamisen riskiä huomattavasti.

Lomautukset vaarantavat oppilaan oikeuden perusopetuslain 16 § oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, mikäli lukujärjestyksen mukainen laaja-alainen erityisopetus jää toteutumatta. Yleisopetuksessa toteutettava oppimisen tuki vaarantuu myös, kun yhdellä opettajalla on enemmän kuin yksi ryhmä opetettavana. Oppilaiden oikeus tukiopetukseen vaarantuu lomautusten aikana, jos opettajat eivät pysty sitä antamaan.

Oppilaat joutuvat lomautusten aikana työskentelemään itsenäisesti. Tämä estää opetussuunnitelman toteutumisen, koska oppilas jää vaille opettajan ohjausta ja opetusta. Lomautusjärjestelyillä vaarannetaan myös oppimisympäristön turvallisuus, sillä opettajan vastuu oppilaista edellyttää tosiasiallista mahdollisuutta valvoa oppilaita koko koulupäivän ajan.

Kevään 2020 etäopetuksen aikana syntyneet ongelmat oppimisen etenemisessä eivät tule korjaantumaan, jos opettajia on lomautettuna syksyn aikana.

Huoltajien ja oppilaiden kuuleminen

Oppilaita ja heidän huoltajiaan ei ole kuultu (perusopetuslaki 47 a § ja lukiolaki 27 §), eikä heille tai muille kuntalaisille ole näin ollen varattu hallintolain 41 §:n mukaista vaikuttamismahdollisuutta.

Paikallisyhdistyksen näkemyksen mukaan on oleellista, että huoltajat ja oppilaat saavat esittää näkemyksensä lomautuksista ja opetuksen järjestämisestä lomautusten aikana.

Opetusryhmien muodostaminen

Perusopetuksessa opetusryhmiä ei voida lomautusaikana muodostaa niin, että opetuksessa voitaisiin saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet kuten perusopetuslain 3, 29 ja 30 §:ssä edellytetään.

Kun lomautetun opettajan opetusryhmästä vastuullinen opettaja yhdistää molemmat opetusryhmät samaan tilaan, muodostuu ryhmäkoko helposti opettamisen ja valvonnan kannalta liian suureksi. Oppilaiden jakaminen eri tiloihin tekee puolestaan valvonnan mahdottomaksi.

Turvallinen opiskeluympäristö

Rehtorit ja opettajat eivät lomautustilanteessa pysty riittävästi takaamaan oppilaiden turvallisuutta. Perusopetuslain 29 §:ssä tarkoitettua turvallista oppimis- tai opiskeluympäristöä ei voida taata tilanteissa, joissa oppilaalla ja opiskelijalla on useita opetustiloja ja opettajia lomautuspäivien aikana. Lisäksi he joutuvat toimimaan liian vähäisellä valvonnalla tavallista suuremmissa ryhmissä.

Opiskeluympäristön fyysinen turvallisuus vaarantuu, kun opettajalla ei ole tosiasiallista mahdollisuutta valvoa oppilaita. Näin tapahtuu, kun opettaja vastaa kahdessa eri tilassa olevasta oppilasryhmästä, jossa oppilaiden vointi ja tilanteet voivat olla hyvin haasteellisia. Tällaiseen tilanteeseen joudutaan, mikäli oppilasryhmien yhdistäminen samaan tilaan ei ole mahdollista opetustilan koon vuoksi.

Psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus vaarantuvat puutteellisen valvonnan tuottamista ongelmista. Valvonnan puute nostaa myös koulukiusaamisen riskiä sekä oppilaiden psyykkistä kuormitusta merkittävästi.

Turvallisuuden takaamiseksi on varmistettava opetuksen kannalta olennaisten tietojen vaihto oppilasasioissa.

Lukiokoulutus

Lukiolain 4 §:ssä todetaan, että lukiokoulutuksen järjestäjällä, jolle lupa myönnetään, tulee olla mm. taloudelliset edellytykset koulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen. Mikäli kaupungin lukiokoulutusta antavat opettajat lomautetaan, on se signaali opetusministeriölle, ettei kaupungilla ole tällaisia taloudellisia resursseja.

Edelleen lukiolain 5 luvun 21 §:n mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. 22 §:n mukaan opiskelijalla on oikeus

saada opetussuunnitelman mukaista opetusta sekä opinto-ohjausta. Lisäksi lukioasetuksen 1 luvun 3 §:ssä säädetään lukion opetustarjonnasta sekä opetuksen suunnittelusta.

Eduskunnan sivistysvaliokunta on todennut mietinnössään (SiVM 24/93), että itsenäisen työskentelyn voimakas lisääminen säästösyistä voi heikentää työmuodon pedagogista vaikuttavuutta. Valiokunta pitääkin tärkeänä, ettei itseopiskelun lisäämistä pidetä vain uutena keinona vähentää kustannuksia. Lisäksi valiokunta korostaa sitä, että opiskelijoiden itsenäisen opiskelun ohjaukseen sekä opiskelijanohjaukseen tulee varata riittävät voimavarat oppilaitoksissa. Mikäli lomautukset toteutetaan, niin lukio-opiskelijat eivät tule saamaan riittävää opiskelun/opiskelijan ohjausta lomautusten aikana.

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Varhaiskasvatuksen osalta kaupungin tulee huolehtia, että varhaiskasvatusasetuksen 1 §:n mukaisten suhdelukujen toteutumisesta varhaiskasvatuksenopettajien lomautusten aikana. Päiväkodeilla ei ole tiedossa, paljonko lapsia kyseisinä ajankohtina on hoidossa, ennen kuin huoltajat tämän ilmoittavat. Sen vuoksi lomautussuunnitelmia tehtäessä ei voi olla tiedossa, voidaanko lomautuksia laillisesti toteuttaa.

Varhaiskasvatuksessa toteutettavat lomautukset tulevat vaarantamaan lasten turvallisuuden. Eduskunnan oikeusasiamies on todennut, että kunnalla on velvollisuus myös lomautusten aikana noudattaa varhaiskasvatusasetuksen 1 §:n mukaisia suhdelukuja.

Varhaiskasvatuksenopettajan lomauttaminen ei vaikuta kunnan velvollisuuteen huolehtia siitä, että esiopetusta koskevaan lainsäädäntöön kirjatut opetukseen osallistuvan subjektiiviset oikeudet tosiasiallisesti toteutuvat lomautuksesta huolimatta.

Lapsen edun huomioon ottaminen päätöksenteossa

Suomea sitoo Yhdistyneiden kansakuntien (YK) Lapsen oikeuksien yleissopimus. Se on osa voimassa olevaa lainsäädäntöä. Sopimus velvoittaa valtiota ja kuntia ottamaan kaikessa viranomaistoiminnassa ensisijaisesti huomioon lapsen edun.

Kunnan opetustoimi kilpailee taloudellisten resurssien osalta muiden kuntapalveluiden kanssa. Taloudelliset intressit voivat olla vastakkaiset. Kunnan velvollisuutena on asettaa lasten eli oppilaiden etu kaikessa päätöksenteossa etusijalle.

Kunnan päättäjille tulee kertoa YK:n lapsen oikeuksien sopimuksesta ja sen velvoittavuudesta osana Suomen lainsäädäntöä. Säästökohteita mietittäessä tulee muistuttaa lapsen oikeuksien sopimuksesta tulevasta lapsen edun ensisijaisuuden periaatteesta. Sopimuksen velvoittavuus tulee pitää mielessä kunnan palveluista päätettäessä.

Ennen leikkaus- ja lomautuspäätösten tekemistä tulee kunnan selvittää, ohjaako lapsen edun ensisijaisuus päätöksentekoa ja ovatko mahdolliset leikkaus- ja lomautuspäätökset sopusoinnussa YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen kanssa.

Vapaa sivistystyö ja taiteen perusopetus

Kansalaisopisto ja musiikkiopisto tuottavat tärkeitä palveluita kaikille kaupungin asukkaille. Lomautukset rikkovat kaupunkilaisten oikeutta käyttää näitä laadukkaita palveluita, joilla on laajoja positiivisia vaikutuksia.

Kansalaisopisto ja musiikkiopisto toimivat usean kunnan alueella, jolloin Ylivieskan päätös lomauttaa opettajia on ongelmallinen. Kansalaisopiston ja musiikkiopiston tehtävänä on tuottaa palveluita myös muihin jäsenkuntiin.

Kansalaisopistolla rahoituksen valtionosuus on sidottu pidettyihin tunteihin. Musiikkiopistolla opetusta tulee olla valtionosuuden perusteeksi vahvistetun opetustuntimäärän verran. Tuntimäärän pitämiseen on velvoite ja valtionosuuden ehtojen rikkominen aiheuttanee tulevana vuosina leikkauksia rahoitukseen.

Työsuojelu

Lomautusten aiheuttama työtaakan kasvu on merkittävä psykososiaalinen kuormitustekijä. Lomautusten aikana opettajille syntyy pitkäkestoista kuormitusta, joka voi johtaa lisääntyneisiin sairauspoissaoloihin. Opettajien työturvallisuus vaarantuu, jos heidän valvonnassaan ja ohjauksessaan on tavallista suurempi määrä oppilaita. Työturvallisuusnäkökulmien takia opetusta ei voida lomautusten aikana järjestää opetussuunnitelman tarkoittamalla tavalla.

Lomautukset aiheuttavat työturvallisuuslain määrittämiä tilanteita, joissa työntekijä työskentelee yksin haastavissakin tilanteissa, mistä syystä aiheutuu haittaa työntekijän turvallisuudelle ja terveydelle. Mahdollisten väkivaltatilanteiden ennakointi on vaikeaa yksin työskenneltäessä, mikä myös huomioidaan työturvallisuuslaissa.

Lomautusperusteen tarkoituksenmukaisuus

Kunnassa on jo toteutettu opetustoimeen kohdistuvia säästöjä ja leikkauksia. Oppilasmäärän kasvaminen on aiheuttanut muutoksia työolosuhteisiin niin, että työ tehdään entistä vaativammissa olosuhteissa.

Jo suoritettua materiaalmäärärahojen leikkaukset koskettavat kaikkia yleissivistävissä kouluissa sekä varhaiskasvatuksessa olevia lapsia ja nuoria.

Opetusta järjestetään väliaikaistiloissa ja useissa rakennuksissa, mistä syystä lomautukset tekevät opetuksen järjestämisestä entistä haastavampaa.

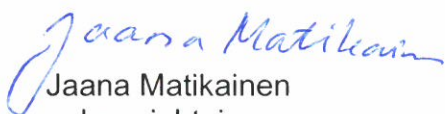
Viranhaltijoiden ja työntekijöiden yhdenvertaisen kohtelun velvoite edellyttää, että opetustoimen ja varhaiskasvatuksen osalta selvitetään, kuinka paljon henkilöstömenoissa on jo saatu aikaan säästöjä ja jo aikaan saatu säästö vähennetään nyt esitettyihin henkilöstömenoihin kohdistuvista säästöistä. Käytännössä tämä edellyttää opetus- ja kasvatushenkilöstön lomauttamisen peruuttamista.

Lopuksi

Kaiken aikaisemmin sekä edellä lausutun johdosta OAJ:n Ylivieskan paikallisyhdistys ry. katsoo, että Ylivieskan kaupungin toteuttamat opetushenkilöstön ja varhaiskasvatushenkilöstön lomautusjärjestelyt eivät ole opetusta- ja koulutusta koskevien, varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön eikä YK:n lapsenoikeuksien sopimuksen mukaisia. Ylivieskan kaupunginhallituksen lomautuspäätös tulee kumota lainvastaisena ja epätarkoituksenmukaisena.

Ylivieskassa toukokuun 4. päivänä 2020

OAJ:n Ylivieskan paikallisyhdistys ry.
Johtotie 12, 84100 Ylivieska, 0440 568 871

Jaana Matikainen
puheenjohtaja
jaana.matikainen17@gmail.com

Tatu Mustonen
sihteeri
tatumus@gmail.com